

“ILMIY TAFAKKUR VA ZAMONAVIY TADQIQOTLAR: MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR” MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY KONFERENSIYASI
Qabul qilindi: 03- oktabr 2026-yil • Ma’qullandi: 8-oktabr 2026-yil • Nashr qilindi: 15-oktabr 2026-yil

MUSIQIY TARBIYA JARAYONIDA RAQAMLI TA’LIM RESURSLARIDAN FOYDALANISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI

G‘ulomova Muslimaxon Ahmadillo qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta’lim kafedrasi stajyor-o‘qtuvchisi

Annotatsiya. Ushbu tezisda musiqiy tarbiya jarayonida raqamli ta’lim resurslaridan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari, pedagogik imkoniyatlari va ta’lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning o‘quvchilarda musiqiy idrok, estetik did, ijodiy qobiliyat va mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirishdagi o‘rni tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: musiqiy tarbiya, raqamli ta’lim resurslari, musiqa pedagogikasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, musiqiy idrok, estetik tarbiya, innovatsion ta’lim.

Kirish.Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta’lim tizimiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Xususan, musiqa ta’limi va tarbiyasi jarayonida raqamli ta’lim resurslaridan foydalanish o‘quvchilarning musiqiy bilimlarini kengaytirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish hamda estetik dunyoqarashini shakllantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Shu bois musiqiy tarbiya jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslarini o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.Musiqiy tarbiya shaxsning ma’naviy kamoloti, hissiy rivojlanishi va estetik tafakkurini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. Musiqa vositasida o‘quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, san’atga qiziqish, badiiy idrok va ijodkorlik sifatlari rivojlanadi. Ushbu jarayonni samarali tashkil etishda an’anaviy pedagogik metodlarni raqamli ta’lim resurslari bilan uyg‘unlashtirish muhim hisoblanadi.

Asosiy qism

Raqamli ta’lim resurslari deganda ta’lim jarayonida foydalaniladigan elektron darsliklar, audio va videomateriallar, interaktiv topshiriqlar, virtual cholg‘ular, nota muharrirlari hamda onlayn ta’lim platformalari tushuniladi. Musiqa ta’limida mazkur resurslar musiqiy asarlarni tinglash va tahlil qilish, nota savodxonligini oshirish, ritmni his etish, cholg‘u ijrochiligini o‘rganish va mustaqil ijodiy faoliyatni tashkil etishga xizmat qiladi.

Musiqiy tarbiya jarayonida raqamli resurslardan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari pedagogika, musiqa psixologiyasi, didaktika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uzviy bog‘liq. Pedagogik nuqtayi nazardan, raqamli vositalar ta’limning ko‘rgazmalilik, izchillik, individuallashtirish va faollik tamoyillarini amalga oshirishga ko‘maklashadi. Psixologik jihatdan esa musiqiy tovushlarni tinglash, vizual materiallarni kuzatish va interaktiv mashqlarni bajarish o‘quvchilarning eshitish xotirasi, diqqat-e’tibori va musiqiy idrokini rivojlantirishga yordam beradi.Raqamli ta’lim resurslarining muhim afzalliklaridan biri musiqiy materiallarni turli shakllarda taqdim etish imkoniyatidir. Masalan, audioyozuvlar orqali milliy va jahon musiqa namunalarini tinglash, videodarslar yordamida cholg‘u ijrochiligi texnikalarini kuzatish, elektron nota dasturlari orqali kuy yaratish va musiqiy kompozitsiyalarni tahlil qilish mumkin. Bunday faoliyat o‘quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy ko‘nikmalar bilan mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli resurslardan foydalanish ta’lim jarayonini individuallashtirish imkonini beradi. O‘quvchilar musiqiy topshiriqlarni o‘zlashtirish sur’atiga muvofiq takrorlashi, xatolarini aniqlashi va natijalarini baholashi mumkin. O‘qituvchi esa o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda turli darajadagi topshiriqlarni ishlab chiqishi va ta’lim natijalarini kuzatib borishi mumkin. Bu yondashuv musiqiy qobiliyatlari turlicha bo‘lgan o‘quvchilar bilan samarali ishlash uchun sharoit yaratadi.

Musiqiy tarbiyada raqamli texnologiyalardan foydalanish milliy musiqa merosini o‘rganish nuqtayi nazaridan ham ahamiyatlidir. O‘zbek xalq qo‘shiqlari, maqom namunalari, milliy cholg‘ular ijrosi va taniqli san’atkorlarning ijodiy merosini raqamli shaklda taqdim etish o‘quvchilarning milliy musiqiy qadriyatlarga bo‘lgan qiziqishini

kuchaytiradi. Shu bilan birga, jahon musiqa madaniyati namunalari bilan tanishish ularning musiqiy dunyoqarashini kengaytiradi.

Biroq raqamli resurslardan foydalanishda ayrim pedagogik talablarni hisobga olish zarur. Jumladan, tanlangan materiallar dars maqsadiga mos, ilmiy va badiiy jihatdan sifatli hamda o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga muvofiq bo‘lishi lozim. Raqamli vositalar jonli ijro, jamoaviy kuylash, musiqiy muloqot va bevosita pedagogik rahbarlikning o‘rnini to‘liq egallamasligi kerak. Aksincha, ular an’anaviy musiqa ta’limini boyituvchi va uning samaradorligini oshiruvchi vosita sifatida qo‘llanilishi maqsadga muvofiq.

Demak, musiqiy tarbiya jarayonida raqamli ta’lim resurslaridan samarali foydalanish o‘qituvchining raqamli kompetensiyasi, metodik mahorati va pedagogik maqsadlarni to‘g‘ri belgilashiga bog‘liq. Raqamli texnologiyalarni tizimli qo‘llash o‘quvchilarning musiqiy faoliyatga qiziqishini oshirish, ijodiy mustaqilligini rivojlantirish va ta’lim jarayonini mazmunan boyitish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, musiqiy tarbiya jarayonida raqamli ta’lim resurslaridan foydalanish zamonaviy musiqa pedagogikasining istiqbolli yo‘nalishlaridan biridir. U musiqiy bilimlarni o‘zlashtirish, musiqiy idrok va eshitish xotirasini rivojlantirish, estetik didni shakllantirish hamda ijodiy faoliyatni rag‘batlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Raqamli vositalarni an’anaviy musiqa o‘qitish metodlari bilan uyg‘unlashtirish, ularni pedagogik maqsadga muvofiq tanlash va o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish ta’lim samaradorligini oshirishning muhim shartlaridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-637, 2020-yil 23-sentabr.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risidagi Farmoni. PF-6079, 2020-yil 5-oktabr.

3. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO, 2023.

4. Hallam, S. The Power of Music: Its Impact on the Intellectual, Social and Personal Development of Children and Young People. International Journal of Music Education, 2010, 28(3), 269–289.